

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enhet Österåsens förskola

Läsår 2023/2024

**Antagen
Mariestad
2023-10-18**

Typ av styrdokument:	Plan
Beslutsinstans:	Rektor Österåsen förskola
Datum för antagande:	2023-10-18
Diarienummer:	
Dokumentet gäller för:	Österåsens förskola
Giltighetstid:	Läsåret 2023/2024
Tidpunkt för aktualisering:	2023
Dokumentansvarig:	Rektor Hanna Zachrisson

Strategi

Översiktligt dokument som beskriver vägval och långsiktiga mål samt utgör grund för prioritering.

Program

Mellanform av strategi och plan. Uttrycker värdegrund och beskriver önskvärd utveckling samt vilka metoder som ska användas.

- **Plan**
Är en instruktion som ger direktiv och beskriver konkreta mål och åtgärder.

Policy

Är kortfattad och uttrycker värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

Riktlinje

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande genom att ge konkret stöd och ange ramar för handlingsutrymme.

Regel

Anger absoluta normer för medarbetarnas och verksamheternas agerande. Är tydliga och tillåter inte tolkningsutrymme

Rutin eller tillämpningsanvisning

Detaljerad instruktion för hur en viss fråga ska hanteras. Innehåller handfasta råd och praktiska rekommendationer. Behandlar hur-frågor.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1. Syfte	5
1.2. Ansvar	5
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.	5
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	5
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier ...	5
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	6
3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår	7
3.1 Metod/kartläggning.....	7
3.2 Kränkande behandling	8
3.3 Sexuella trakasserier.....	9
3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier	9
3.5 Planerade åtgärder för läsåret.....	13
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)..	14
4.1 Barns/elevs delaktighet	14
4.2 Medarbetars delaktighet	14
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet	14
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	15
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever.....	15
5.2 Rutin när barn kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annat barn.....	15
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn.....	16
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.....	17
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn	18
5.6 När verksamheten diskriminerar barn	18
6. Referenser.....	18
7. Bilagor	19
7.1 Definitioner	19
7.2 Lagstiftning och styrdokument.....	21
7.3 Anmälningsskyldighet.....	22

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Österåsens förskolas plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor på Österåsen förskola ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på Österåsens förskola	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
Pedagogerna funderar över våra utemiljöer så att de tilltalar och är tillgängliga (socialt, fysiskt och pedagogiskt) för alla barn. Vi använder medvetet våra värdeord även ute där vi möts över avdelningarna.	Ja
Pedagogerna fortsätter att fundera över de miljöer som finns i verksamheten så att de tilltalar och är tillgänglig för alla barn. Pedagogerna fortsätter att utveckla den gemensamma värdeordsbanken.	Ja

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Verksamheten har inte mottagit några kränkingsärenden under förra läsåret.

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

Vi anser att vi uppnått målet eftersom vi har utformat tydliga mål och delmål som varit lätta att koppla till. Vi ser även att de inplanerade tillfällena vi har haft för reflektion har hjälpt oss att nå målet, eftersom vi haft en gemensam diskussion och tanke i arbetslaget och på enheten.

För att verkställa våra lärmiljöer har vi organiserat oss praktiskt. Miljöer som vi utformat är till exempel två kiosker (en på lilla gården och en på stora gården), bokhörna, målarhörna, rörelsebana samt en bygghörna. Dessa miljöer anser vi stimulerar och utvecklar barnens sociala förmågor.

Det finns miljöer för att kunna gå undan och samla tankar och ladda social energi. Ann S Pilgren lyfter balansen mellan rörelse och vila och mellan att vara uppkopplad och aktivt delta i planerade- eller fria aktiviteter. Det behövs en motsats, där barnen får en möjlighet att vila och en chans att reflektera och fördjupa sina kunskaper. Tillgängligheten uppstår när vi som pedagoger är nära barnen och fångar upp deras intresse. Tillsammans har pedagogerna utmanat och inspirerat till nya upplevelser och skapat möjlighet för lärande. Vi har utformat lärmiljöerna genom medvetna val och att lärmiljöerna är tillgängliga fysiskt, socialt och pedagogiskt.

Vårt mål är att ha en överblick på hela gården och alla barn. Detta gör vi genom att pedagogerna sprider ut sig i alla lärmiljöer och är tillgängliga och närvarande hos barnen. Tyvärr ser vi att det finns en risk att inte uppmärksamma alla barn under hela dagen i alla lärmiljöer, eftersom vi vissa stunder arbetar själva. Vi ser ändå att en framgångsfaktor är att alla barn är allas gemensamma ansvar. För det krävs det att vi har en planering, en kommunikation, en struktur och en gemensam samsyn över hur vi bemöter barnen på förskolan. Våra värdeord lever i verksamheten, Glädje, Trygghet, Demokrati. Vi har valt att fokusera och fördjupa oss i demokratiorden, Tillsammans, Turas om, Stopp, Upptagen, Ledig, Samarbeta.

Vi har arbetat mycket med det sociala kontakterna mellan barnen, avdelningsvis och på hela förskolan. Att kunna förhålla sig till varandra empatiskt, demokratiskt och respektera varandra. I mötet mellan barnen uppmärksammar pedagogerna på barnens styrkor och hur vi tillsammans tar dem tillvara.

Vi har skapat en organisation som bygger på att vi hjälper varandra i huset (vid planeringar och sjukfrånvaro) och därmed skapas trygga relationer mellan barn och vuxna.

Föräldraenkäten visade på en hög känsla av trygghet bland vårdnadshavarna.

Trygghet är något vi jobbar aktivt med och ständigt diskuterar i arbetslag och på enheten.

Vi ser att en tydlig struktur, en gemensam samsyn och kommunikation leder till en VI känsla och upplevelsen av att vi är ett arbetslag på Österåsen.

Österåsen genomsyras av ett positivt arbetsklimat, vi hejar på varandra, ser möjligheter och lyfter varandra. Våra traditionsdagar är betydelsefulla, där vi stärker vår gemenskap och glädje på hela Österåsen.

Vi tror att anledningen till att vi inte har haft några anmälningar om kränkningar i verksamheten är att vi delar oss i mindre grupper under dagen och försöker vara så närvarande vi kan.

Som förskolepersonal utformar vi miljöer så att de är tillgängliga och vi pedagoger finns med som förebilder för att skapa trygghet och främja det sociala samspelet.

Det som försvårar vårt arbete är att vi inte kan befinna oss i alla miljöer samtidigt under dagen.

Vi upplever att vi har en bra dialog med vårdnadshavare när det uppstår händelser i vår verksamhet. Det kan förhindra att en diskriminering sker och att vi förebygger att händelser uppstår. Vid behov ser vi över rutiner i vår verksamhet.

På Österåsen arbetar vi som ett stort arbetslag där alla barn är allas barn. Vi har en gemensam samsyn där alla vuxna i verksamheten ser vad varje barn behöver och bemöter det därefter. Tillsammans med barnen pratar vi om att alla är olika och behöver bemötas på olika sätt.

3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

Vår analys av förskolan Österåsens förebyggande och främjande arbete visar att vi har ett fungerande arbete. Vi arbetar aktivt med att ingen ska bli kränkt eller trakasserad. Pedagogerna är goda förebilder och vi uppmärksammar när barnen är goda förebilder åt varandra. Vi arbetar aktivt i huset och med vårdnadshavare och för ständigt främjande dialoger med varandra. Vi har även BHT (barnhälsoteam, tillsammans med specialpedagog), som är ett bra forum för reflektioner och arbetsmetoder. Varje arbetslag får under två tillfällen per läsår möjlighet att tillsammans med specialpedagog och rektor sitta i främjande samtal. Syftet är att lyfta det goda arbetet som görs i verksamheten och samtidigt belysa vart barngruppen befinner sig och hur vi som personal kan stötta utifrån vår profession.

3.1 Metod/kartläggning

Under läsår 2022/2023 arbetade vi med demokratiorden stop, tillsammans, turas om, ledig, samarbete och upptagen. Vi uppmärksammade under läsåret att barnen tog till sig värdeorden och använde dem när de samtalade med sina kamrater. Barnen hade dock svårigheter med att lyssna in om kamraten tex sade stop. Detta läsår fortsätter vi utveckla arbetet med värdeorden och att arbetet även innefattar att lyssna på sin kompis/vuxnas svar och respektera varandra och det svar de får.

3.2 Kränkande behandling

Risker och hinder för kränkande behandling	Analys av de orsaker till de risker och hinder för kränkande behandling som upptäcks
<p><i>Kränkande behandling</i> Vi ser att det finns en risk när pedagoger inte är närvarande och kan stötta barnen i alla situationer som uppstår under dagen. Detta på grund av för stora barngrupper och för låg personaltäthet.</p>	<p>Vi ser att det alltid finns en risk för att kränkande behandling, såväl fysiskt, psykosocialt och verbalt kan uppstå när man arbetar med människor. Vi ser att risken ökar när vi har stora barngrupper och lägre personaltäthet under flera tillfällen under dagen. Detta bidrar till att pedagogerna inte alltid kan vara närvarande och uppfatta vad som pågår. Vi ser att en hel del händer även i det tysta mellan barnen, t.ex. att barn flyttar på sig när en kompis sätter sig bredvid i samlingsen. Vi ser att det kan uppstå kränkande behandling fysiskt, psykosocialt och verbalt både inomhus och utomhus. Barnen i vår verksamhet har svårt att återberätta händelser vilket försvårar för pedagogerna att lösa konflikten/ händelsen.</p>

3.3 Sexuella trakasserier

Risker och hinder för sexuella trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Sexuella trakasserier</i></p> <p>I nuläget har vi inte uppmärksammat några sexuella trakasserier mellan barnen på förskolan. Det finns barn i vår verksamhet som har svårt för andra barns integritet och personliga utrymme (samtyckte) för att kramas eller vara för närgångna.</p>	<p>Det är viktigt att pedagogerna är språkliga förebilder och för samtal med barnen om hur man tilltalar och bemöter, berör (fysiskt) varandra på ett accepterat sätt, att lyssna när en kompis säger stopp.</p> <p>Könsord och ord med sexuell anspelning accepteras inte. Som pedagog behöver man vara närvarande, för att höra och förhindra så att situationer som uppstår kan utredas. Vi ser att risken ökar när vi har stora barngrupper och lägre personaltäthet under flera tillfällen under dagen.</p>

3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier

Risker och hinder för diskriminering och trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks

<p><i>Kön</i></p> <p>Inom denna diskrimineringsgrund ser vi ett utvecklingsområde. Det finns en risk att vi behandlar barnen olika utifrån kön. Mycket forskning visar på att man omedvetet kan behandla flickor och pojkar olika samt att pedagoger iordningställer ex. miljöer på ett visst sätt utifrån kön. Vi har sett att barnen delar upp sig i miljöer till viss del efter kön.</p>	<p>Vi har blivit mer medvetna om hur vi utformar miljöerna på våra avdelningar så att de intresserar alla barn. Ändå kan en viss uppdelning ske. Barnen väljer lekar efter intresse men det är viktigt att vi funderar över vad vi erbjuder i de olika miljöerna. I sånger och om djur/insekter säger vi mer den eller hen än hon eller han. Vi använder böcker där både pojkar och flickor är huvudpersoner. Pedagogerna lyssnar in barnens funderingar som uppstår kring kön och reflekterar kring det tillsammans med barnen.</p> <p>Vi är mer medvetna om hur vi som pedagoger kan påverka barnens uppfattningar om kön, genom våra egna förutfattade meningar och normer.</p>
<p><i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i></p> <p>Barn i tidiga åldrar har inga särskilda värderingar angående könstillhörighet men de blir mer medvetna och vill kategorisera och förstå sin omvärld och vilket sammanhang man ingår i. Då uppstår frågor kring könsidentitet.</p>	<p>Vi värderar inte barns uttryck utan för en dialog med barnen uppstår i vardagen. Det handlar om vi bemöter detta och visar att det finns olika sätt att tänka. Medier påverkar barn mer än man tror och vi påverkas utifrån. Vi försöker vara neutrala i vår profession även om vi har olika ryggsäckar med oss. Vi för en diskussion och medvetandegör i arbetslagen.</p> <p>Vi förhåller oss till läroplanen och arbetar för att främja förhållningssättet; värdet av mångfald.</p>

<p><i>Etnisk tillhörighet</i></p> <p>Förskolan är en kulturell mötesplats där det ibland kan uppstå kulturella meningsskiljaktigheter och barnen präglas av den kulturen de har i hemmet vilket kan skapa funderingar som vi måste bemöta.</p> <p>Vi upplever att vi bemöter alla människor lika oavsett etnisk tillhörighet. Det som kan upplevas exkluderande är att all information inte går ut på det hemspråk familjen har.</p>	<p>Vi är nyfikna och intresserade av våra barns olika kulturer och etniciteter. På vår förskola har vi inte så många nationaliteter i nuläget. Vi har kunskaper och plockar fram de verktyg vi har när det behövs.</p> <p>Vi uppmärksammar olika traditioner, kulturer och etniciteter samt svarar på barnens frågor på ett öppet och fördomsfritt sätt. Alla vuxna som barn som kommer till förskolan ska känna sig lika välkomna i förskolan oavsett bakgrund. På bästa sätt försöker vi göra alla delaktiga trots språkförbistringar. Vi försöker på olika sätt förmedla information även om man inte har ett gemensamt språk.</p>
<p><i>Religion eller annan trosuppfattning</i></p> <p>Vi har inte uppmärksammat så många religioner och trosuppfattningar i vår verksamhet.</p>	<p>Vi svarar på barnens frågor och funderingar om olika religioner och trosuppfattningar när de uppstår. Alla ska känna sig välkomna oavsett religion eller annan trosuppfattning. I läroplanen för förskolan (Lpfö 18) står det bland annat att:</p> <p><i>”förskolan ska inte bli ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Därför ska undervisningen vara saklig, allsidig och icke-konfessionell”</i>(Skolverket, 2019, s.2).</p> <p>Vi är nyfikna och intresserade över våra barns livsåskådningar. Vi utgår från barnens frågor, åsikter och funderingar och är intresserade av deras omvärld och livsstil. Vi är måna om att barnen i vår verksamhet själva ska få <i>”möjlighet att bilda sig egna uppfattningar och göra val utifrån sina egna förutsättningar”</i>(Skolverket, 2019). Vi har neutralt förhållningsätt till religion och trosuppfattningar. Vi lägger ingen värdering i de religioner och trosuppfattningar våra barn och familjer har i verksamheten.</p> <p>Vi försöker att uppmärksamma de religioner som finns representerad och respekterar det.</p>

<p><i>Funktionsnedsättning</i></p> <p>Det finns alltid en risk att någon med funktionsnedsättning kan bli kränkt på förskolan om vi pedagoger inte är närvarande i arbetet med barnen. Barnen är ofta nyfikna på andras olikheter.</p>	<p>Vi arbetar för inkludering och förståelse för varandras olikheter. Vi behöver vara uppmärksamma på att våra miljöer är tillgängliga för alla barn och för att öka till självständighet. Tillgänglighet ute fysisk, socialt och pedagogiskt.</p> <p>Vi arbetar främjande genom att ha ett professionellt förhållningssätt till alla barn och vuxna.</p> <p>För att förebygga att inte diskriminering och kränkande behandling ska ske på grund av funktionsnedsättning, arbetar och diskuterar vi pedagoger regelbundet kring inkluderingsfrågan i verksamheten. Vi läser på och skaffar oss kunskap kring de funktionsnedsättningar som finns eller ska komma till förskolan för att vi ska känna oss trygga och kunna bemöta frågor kring funktionsnedsättningen. Vi är närvarande för att kunna se och höra så att inte kränkningar sker.</p>
<p><i>Sexuell läggning</i></p> <p>Vi bemöter alla lika på förskolan och lägger ingen värdering i vilken sexuell läggning personen har.</p>	<p>Vi tänker på hur vi bemöter barn, föräldrar och personal. Vi lägger ingen värdering i vilken sexuell läggning personerna har.</p> <p>Vi tar hjälp av litteratur som till exempel handlar om olika familjekonstellationer, för att lyfta att familjer kan se ut på olika sätt. Vi svarar på de frågor som uppstår.</p>
<p><i>Ålder</i></p> <p>Det kan finnas en risk om vi pedagoger tilltalar barnet på ett nedsättande sätt utifrån deras ålder.</p>	<p>Det kan uppfattas diskriminerande om vi pedagoger tilltalar barnet på ett nedsättande sätt utifrån barnets ålder. Som t ex ” Nu är du fem år och ska kunna äta med besticken”. Vi behöver som pedagoger tänka på hur vi uttrycker oss. Barnen har kommit olika långt i sin mognad och förståelse.</p>

3.5 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på förskolan Österåsen	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
Vi fortsätter arbeta med demokratiorden: Tillsammans, Turas om, Stopp, Upptagen, Ledig, Samarbeta.	Så snart som möjligt påbörjas arbetet.	Vi arbetar med demokratiorden och introducerar dem för de nya barnen i vår verksamhet under läsåret.	All personal i förskolans verksamhet.
Planerade förebyggande åtgärder på förskolan Österåsen	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
Barn och vuxna lyssnar på och respekterar varandra.	Så snart som möjligt påbörjas arbetet.	Använda rösten på rätt sätt och inte skrika på varandra. Vuxna hjälper barnen att förstå innebörden av stop och att lyssna på varandra. Vi delar in barnen i mindre sammanhang för att barnen lättare ska ta till sig innebörden. ”Är det ok med dig så är det ok för mig”	All personal i förskolans verksamhet.

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

4.1 Barns/elevs delaktighet

Personalen lyfter delarna ur planen med barnen utifrån ålder och mognad. Pedagogerna lyssnar in vad barnen uttrycker i samtalen och tar med sig det i planen mot diskriminering och kränkande behandling. Personalen finns nära i lekar för att kunna samtala med barnen locka dem att delta i olika lekmiljöer.

Personalen läser böcker med barnen där man kan samtala om olika könsmonster.

4.2 Medarbetares delaktighet

Alla som arbetar i förskolans verksamhet, som städ, kost osv, ska vara delaktiga i utformningen av planen och det är rektorns ansvar att det sker.

På arbetsplatsträffen tas planen upp som en punkt i dagordningen och där följer upp hur vi arbetar med den.

I SKA skriver och reflekterar pedagogerna kring det förebyggande arbetet ute på avdelningarna. Det finns även med en reflektionsfråga kring vårt målområde i månadsreflektionen så att arbetet inte glöms bort.

Rektor ansvarar för att nyanställd personal informeras över planen och hur vi arbetar med den.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

Planen finns att läsa på hemsidan för vårdnadshavarna. Rektor har i uppdrag att förmedla till vårdnadshavarna om vart planen finns att tillgå samt att de gärna får ge återkoppling på innehållet. Planen kommer även att lyftas i: Daglig dialog, inskolningssamtal, föräldramöte och utvecklingssamtal.
Hemsida

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn

Upptäckt/information av/ om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens pedagoger.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn	Pedagog
4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare).	Pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn. Berätta om händelsen och hur förskolan hanterat det samt dokumentera samtalet.	Pedagog

5.2 Rutin när barn kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annat barn

Upptäckt/information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns pedagoger.	All personal

3.	Informera berörda barns vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan kommer att utreda kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna	Pedagog
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/arbetslag
6.	Samtal med berörda barn om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna (utifrån mognad)	Pedagog
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda barn vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserierna/sexuella trakasserierna upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn

Upptäckt/information av/om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/personal meddelar rektor eller annan personal att elev blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal

2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserierna /sexuella trakasserierna och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad) och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserierna /sexuella trakasserierna	Rektor
5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserierna/sexuella trakasserierna upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserierna/sexuella trakasserierna inte upphör kontaktas respektive avdelningschef.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/information av/ om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	Åtgärd
A. Barn utsätter annat barn för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera mentor
B. Personal utsätter barn för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor

C. Verksamheten ¹ utsätter barn för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter barn för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera avdelningschef för förskolan

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn

Informera avdelningschef för förskolan.

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn

Informera avdelningschef för förskolan.

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

^{2,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning..

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasserier. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska prägla verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet. Service, support och stöd i arbetet/Självservice, blanketter och mallar/Självservice och blanketter/Utbildningsförvaltningens blanketter.